

DET HÄR ÄR PRO GLOBAL

PRO Global/Pensionärer utan gränser är en särskild intresseförening och en del av den breda folkrörelsebaserade organisationen PRO, Pensionärernas Riksorganisation. PRO Global arbetar med att uppmärksamma internationella äldrefrågor i Sverige och att driva och påverka svenska perspektiv på äldrefrågor i internationella sammanhang.

Föreningens arbete är inriktat på att bekämpa ålderism och förespråka mer äldrevänliga samhällen där äldre kvinnor och män får sina rättigheter respekterade och sina behov tillgodosedda. Vi vill bidra till att göra äldre människors röster hörda och öka vår representation i beslutsfattande församlingar.

Verksamhetens kärna är policypåverkan och informationsspridning för att synliggöra äldres situation och främja bättre villkor för äldre i världen. Målet är att äldre människors rättigheter, erfarenheter, behov, intressen, kapacitet och röster ska speglas i de beslut som fattas av regering, riksdag, Sida och andra myndigheter, liksom i internationella institutioner. Vi bevakar också äldrefrågor inom ramen för det samarbete vi har med andra civilsamhällesorganisationer.

Äldre utgör en växande andel av befolkningen

Äldre utgör en växande andel av befolkningen i nästan alla världens länder. Tack vare ökad välfärd, utbildning och bättre hälsovård är var nionde person i världen idag över 60 år. 2050 räknar man med att den andelen är en av fem. En femtedel av Sveriges befolkning är 65 år eller mer. Det är personer med kunskaper och erfarenheter som kan bidra till omställningen av Sverige och världen till ett hållbart samhälle. Det är samtidigt en del av befolkningen med efterhand ökande behov av hälsovård och omsorg. Man räknar med att det 2030 kommer finnas 50 procent fler människor i Sverige som passerat 80 år jämfört med idag. Det är också en grupp i samhället som är relativt osynlig, har jämförelsevis mindre inflytande i samhällslivet och möts av många fördomar och nedsättande attityder.

Ålderism

PRO Global arbetar mot ålderism i alla dess former. Det handlar både om diskriminerande lagar och bestämmelser och om kränkande föreställningar och djuprotade fördomar som vi har både mot andra och mot oss själva som äldre. Eftersom ålderism mot äldre sitter så djupt ser vi den ofta inte ens. Likväl påverkar den i stort sett alla samhällsområden. Så har Covid-19 på ett brutalt sätt avslöjat hur äldreomsorgen fått stå tillbaka under många år och inte stod beredd när pandemin slog till. Huvuddelen av diskrimineringsfallen på arbetsmarknaden handlar om just fördomar mot äldre. Den medicinska forskningen fokuserar i allt för liten utsträckning på äldre och äldres sjukdomar. Screeningen för bröstcancer upphör efter 74 års ålder trots att risken för sjukdom inte minskar.

Det internationella arbetet

PRO Global bevakar arbetet inom FN och EU liksom i nordiska kretsar. PRO:s riksorganisation ingår också i den internationella nätverksplattformen Help Age International

(HAI) och representeras där av PRO Global. HAI stöttar och arbetar med äldreorganisationer från olika delar av världen. Vi är medlemmar i CONCORD Sverige, en plattform för civilsamhällesorganisationer med inriktning på bevakning av Sveriges och EU:s utvecklingspolitik. PRO Riks deltar i EU:s civilsamhällesplattform Age Platform Europe¹, som också verkar för äldres rättigheter och mot ålderism.

FN:s arbete med de mänskliga rättigheterna är en viktig utgångspunkt för PRO Global. Föreningen och riksorganisationen arbetar aktivt med Agenda 2030 för hållbar utveckling. I agendan förs det nationella och det internationella perspektivet samman och erbjuder en viktig ram för PRO:s samlade insatser på såväl nationell som lokala nivåer. Rättighetsperspektivet och fokuset på människor i särskilt utsatta situationer är starka argument för att mer fokusera på äldres situation och behov. PRO Global stödjer kravet från den internationella äldrerörelsen om att FN bör anta en äldrekonvention. En sådan skulle ge ökad uppmärksamhet och fokus på äldres rättigheter och villkor. Idag saknas en specifik och tvingade internationell överenskommelse som säkrar äldres mänskliga rättigheter. Vi är också pådrivande i arbetet med att genomföra och följa upp FN:s deklaration och handlingsplan för ett bättre åldrande, Madrid International Plan of Action on Ageing. Regeringen har sagt att man vill leva upp till denna både här hemma och internationellt och rapporterar regelbundet om arbetet med att genomföra handlingsplanen i Sverige.

En del av PRO Globals arbete är att sprida kunskap och väcka intresse för äldres levnadsvillkor i andra delar av världen. Genom medlemskapet i Help Age International och kontakterna med ForumCiv har PRO Global idag kontakt med äldreorganisationer inom EU och i Östeuropa och vi arbetar med att utveckla relationerna till andra delar av världen. Dessa omfattar bl a studiebesök för utbyte av information och erfarenheter.

Tematiska fokusområden

För att få starkare genomslag och på ett effektivt sätt nyttiggöra våra kunskaper har PRO Global valt att särskilt prioritera ett antal teman. Dessa är: äldres ekonomiska trygghet inklusive sociala trygghetssystem, hälsa, jämställdhet, samt äldres villkor och roll i humanitära krissituationer. Inom samtliga områden lyfts äldre människors rättigheter, representation och deltagande, samt vikten av att äldres egna röster hörs och tas hänsyn till i samhällsutvecklingen.

Äldres ekonomiska trygghet inklusive sociala trygghetssystem

Många människor i hög ålder lever i ekonomiskt utsatta situationer. Statistiska Centralbyrån (SCB) identifierar t ex kvinnor över 65 år som en av de grupper i Sverige som i högre utsträckning har en låg disponibel inkomst. Alla äldre behöver ha en inkomst som går att leva på. I låg- och medelinkomstländer saknar två tredjedelar helt pension, samtidigt som äldre många gånger diskrimineras i arbetslivet, inklusive i Sverige. Förutsättningarna att försörja sig är därmed starkt kringskurva.

Restriktionerna kring covid-19-pandemin har ytterligare undergrävt möjligheterna till ekonomisk trygghet och självständighet. UNDP beräknar att 20 år av utvecklingsframsteg ominstetgjorts. Det gör att resurserna till social trygghet och välfärdssystem som

¹ / Se sid. 4 om AGE Platform Europe

pensioner och sjukvård urholkas. Solidariteten med utsatta människor behöver ta sig konkreta uttryck. PRO Global verkar tillsammans med andra svenska och internationella civilsamhällesorganisationer för inrättandet av en global fond för att bidra till universella sociala trygghetssystem i länder där man ännu inte har råd med det.

Hälsa

Äldres möjlighet till välfärd och hälsa är beroende av att samhället i stort är anpassat också till äldres behov och av att man lever ett ekonomiskt tryggt liv. Sambandet mellan ohälsa och fattigdom är påtagligt. Man behöver tillgång till sjukvård och omsorg anpassad till äldres behov och hjälpmedel till överkomlig kostnad. Särskilt viktigt är att primärvården fungerar väl för äldre.

PRO Global ingår i Regeringskansliets aktörsnätverk för global hälsa och framhåller i dialog med regering, myndigheter och andra aktörer vikten av att hälsosystemen anpassas till äldre kvinnors och mäns behov. Primärvården och förebyggande insatser kan ha en avgörande inverkan på äldre människors livskvalitet. COVID-19 har ytterligare understrukt vikten av att alla får tillgång till vaccin och hälsovård och har möjlighet att leva ett hälsosamt liv. Andra prioriteringar inom äldres hälsa inkluderar icke-smittsamma sjukdomar, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt mental hälsa och psykosocialt stöd.

Jämställdhet

En femtedel av världens kvinnor är äldre än 55 år. De utsätts ofta för diskriminering både på grund av kön och på grund av ålder. Situationen för äldre kvinnor har påtagligt försämrats under COVID-19-pandemin genom ökat våld i hemmet och svårigheter att försörja sig.

PRO Global lägger i arbetet med jämställdhetsfrågorna fokus på äldres villkor och rättigheter och ett livscykelperspektiv. Äldre kvinnor saknar oftare än män pension eller lever på en mycket låg sådan. När samhällets skyddsnät fallerar är det också ofta kvinnorna som tar hand om barnbarn, sjuka anhöriga och åldriga familjemedlemmar. I flertalet länder är det också framförallt äldre kvinnor som bidrar med sin tid med frivilliga insatser av olika slag i lokala sammanhang.

Äldres villkor och roll i humanitära krissituationer

Över 200 miljoner människor lever i särskilt utsatta situationer i områden som drabbats av konflikt eller naturkatastrofer eller i flyktingläger. En växande andel av dessa är äldre och har många gånger svårare att skydda sig i utsatta situationer. PRO Global arbetar därför för att Sverige och andra givarländer särskilt tar hänsyn till hur äldre drabbas. Samtidigt som äldre är särskilt utsatta spelar de ofta också en avgörande roll för bibehållen social sammanhållning i det uppsplitande kaos som uppstår i spåren av kriser och katastrofer. De kan därför vara nyckelpersoner i krisbekämpningen.

AGE Platform Europe

AGE Platform Europe är en paraplyorganisation för nationella äldreorganisationer i Europa. Av dess stadga framgår att den består av medlemsorganisationer som antingen är pensionärs/ äldreorganisationer eller organisationer som arbetar för att förbättra äldre personers villkor. AGE:s syfte är att hävda äldres intressen i ett europeiskt sammanhang. År 2021 är 108 organisationer medlemmar och AGE kan därmed på ett trovärdigt sätt föra äldre personers talan i möten med politiker och andra representanter för EU.

AGE Platform Europe har drivit många frågor, som är betydelsefulla för äldre personer. Den har tagit flera initiativ för att uppmärksamma ålderismen och diskriminering av äldre, som har blivit ett område för politiska initiativ inom EU. Någon form av direktiv om äldres livsvillkor diskuteras nu i Bryssel.

AGE har lyft fram Agenda 2030 som ett viktigt politiskt verktyg i kampen för äldres rättigheter. Organisationen är också pådrivande i arbetet för en FN-konvention i rättighetsfrågan och representanter för AGE deltar aktivt i detta arbete.

De stora nedstängningarna av våra samhällen, som orsakades av Covid 19, fick särskilt stora konsekvenser för äldre personer. I en rapport från AGE uppmärksammas dessa. Många nedstängningsåtgärder byggde helt enkelt på åldersdiskriminering. I rapporten läggs förslag på hur ett återställande ska kunna genomföras utan denna diskriminering.

Allt arbete på internationell nivå måste vara långsiktigt och drivas med stor sakkunskap och mot den bakgrunden behövs en organisation som AGE som har förutsättningarna att klara detta uppdrag. Besluten i AGE fattas i demokratisk ordning när medlemsorganisationernas representanter samlas i en General Assembly och däremellan i AGE Council.
